

HERALDISK TIDSSKRIFT

1960 • BIND 1 • NR 1 • SIDE 16-18

Några talande Kommunvapen i Finland *Av Bo Tennberg*

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

Några talande Kommunvapen i Finland

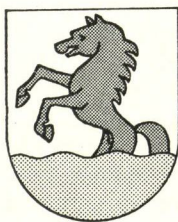
Av Bo Tennberg

Sedan lagen om kommunvapen trätt i kraft den 1. juni 1949 har ungefär 300 kommuner i Finland skaffat sig vapen. Sköldemärkena har naturligtvis hämtats från de mest olika områden, men här skall jag bara beröra några ur den trevliga grupp, som kallas talande. Talande vapen har ju använts ända sedan heraldikens början och de har alltid åtnjutit en välförtjänt popularitet. Deras karaktär av rebus ger dem en alldeles egen charm. Då de flesta utlänningar icke behärskar finska och sålunda icke kan tyda rebusen i ett finskt kommunvapen, är kanske en förklaring av några av dem av intresse.

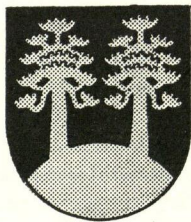
Talande vapen har kommit till stor användning när kommunerna i Finland antagit sina vapen och goda förutsättningar har funnits, ty djur- och växtnamn, ofta i förening med namn på terrängformationer, vilka kan återges heraldiskt, såsom berg, ås, sjö, fors, är vanliga bland finska Ortsnamn. Till denna grupp hör t. ex. *Orivesi* (Hingstsjö) och *Mäntyharju* (Furuås). Deras vapen är även typiska, nämligen:

»I fält av silver en medelst vågskura bildad blå stam, från vilken uppstiger en röd hingst«, och »I svart fält tvenne furor uppväxande från en medelst bågsкура bildad stam, allt av guld«. Ortsnamnet *Perho* torde vara bekant för ganska många svenskar genom Runebergs kända dikt »Graven i Perho«. *Perho* betyder helt enkelt *fjäril* och kommunens vapen är också följdriktigt »I svart fält en fjäril av guld och däröver ett spikkors av silver«. Korset hänser på Runebergs dikt. Denna grupp av talande vapen är som sagt mycket välrepresenterad bland de finska kommunvapnen, varför det får räcka med dessa exempel. Jag skall i stället beskriva några mera finurliga rebusar.

Kannus är ett finskt ord vars vanliga betydelse är *sporre*, men kommunen *Kannus* har icke nöjt sig med att helt prosaiskt upptaga en sporre i sitt vapen. Finnarna har ju förr varit kända för att kunna trolle och det anses även, att namnet *Kannus* härleder sig från ordets andra betydelse, den av *trolltrumma*. Kommunen har

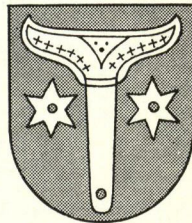
ORIVESI

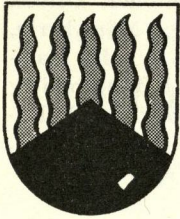
MÄNTYHARJU

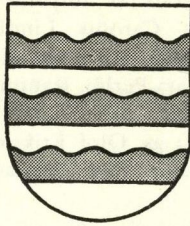
PERHO

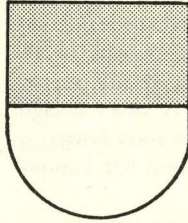
KANNUS

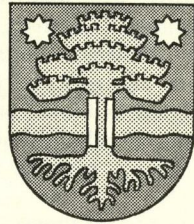
KOLARI

KUHMOINEN

LAVIA

PARKANO

utnyttjat vardera möjligheten och i sitt vapen upptagit såväl trumpinnen till en trolltrumma som två sporrstjärnor. Vapnet är: »I blått fält en stolpvis ställd trumpinne till en trolltrumma mellan två sexuddiga sporrstjärnor, allt av silver«.

Varför *Kolari* för »I fält av silver ett sänkt svart mantelsnitt från vilket uppstiger fem röda lågor« eller bilden av en kolmila, torde vara onödigt att förklara. Däremot är det icke så lätt att förstå ordleken i *Kuhmoinens* vapen. *Kuhmo* är en dialektform av *kuhmu*, vilket betyder upphöjning, knöl eller, i fråga om terräng, en rundad fjälltopp. Adjektivet *kuhmoinen* (*kuhmuinen*) betyder bucklig eller knölig, en egenskap, vilken ypperligt framgår ur vapnet: »I fält av silver tre, upptill medelst vågskuror bildade röda bjälkar«.

Lavia har Finlands enklaste kommunvapen: »Skölden delad av blått och silver«, vilket dock med något fantasi kan hänföras till de talande vapnen. Enligt traditionen var det tre nybyggare, som först kom till trakten. En av dem klättrade upp i ett träd för att överblicka nejden, varpå han överväldigad på sin breda dialekt ropade ned till kamraterna: »Kyllä on laviaa« (nog är det vidsträckt). Vapnets tomma blå och silver fält försöker ge intryck av vidsträckthet; himmel och snöfält.

Parkano för »I blått fält en av vågskuror bildad bjälke av guld, överlagd av en stolpvis ställd furu likaså av guld, vilken har stammen barkad på båda sidor, de blottade ytorna av silver, och som upptill åtföljes av tvenne sjuuddiga stjärnor av silver«. En dylik fura, som skalats för att ge bark till barkbröd, kallades *parkkamänty* och enligt lokaltraditionen har kommunen fått sitt namn efter dessa furor.

I finsk blasonering heter posten *pieli*. *Pielisjärvi* kommun har utnyttjat denna likhet mellan sitt namn och namnet på häroldsbilden för att göra sitt vapen talande. »I fält av guld en svart post och en svart spillkråka med röd hjässa och röda klor«. Spillkråkan (*Picus martius*) har upptagits i vapnet för att framhäva kommunens ödemarksnatur.

Valkeala kommun har sitt namn efter det finska ordet *valkea*, vilket som substantiv betyder *eld* och som adjektiv *vit*. Vapnet framhäver i all sin enkelhet ordets vardera betydelse. »I svart fält tre uppskjutande, av vågskuror bildade ulvständer av silver«.

Till sist har vi *Äänekoski* köping, en av mina favoriter, ty utom vapnet är även ljudet av dess namn ett slags rebus. (Icke-finnar bör beakta, att ä-ljudet skall uttalas ungefär 5 gånger längre än de tänkt sig). *Äänekoski* betyder ungefär den ljudande forsen och

bättre kan man väl icke framställa namnet heraldiskt med användande av Mellersta Finlands färger, svart, vitt, och rött, än »I svart fält en av vågskuror bildad balk av silver belagd med tre gehängförsedda röda horn«.

De här nämnda vapnen har kompo-

nerats av följande personer: Orivesi av Carolus Lindberg; Mäntyharju, Lavia och Kuhmoinen av Ahti Hammar; Perho, Kannus och Äänekoski av Gösta von Numers; Kolari och Valkeala av Olof Eriksson; Parkano av G. Paaer; Pielisjärvi av Tapio Vallioja.

PIELISJÄRVI

VALKEALA

ÄÄNEKOSKI

Danske Samlemærker

De samlemærker i farver med ca. 85 danske købstadvåbener og ca. 160 herredsvåbener m. m. (i de formodede farver), som i sin tid blev udgivet af Aage Brünner, er nu overtaget af P. Jensen, Frederiksborggade 3, København K, telefon: Byen 31.86, giro: 333.69

Et komplet sæt mærker, 247 stk., koster 12.35 kr. Et hefte til indklæbning (uden det Brünnerske albums kommunale oplysninger) 3.00 kr. portofrit. Mærkerne kan også købes enkeltvis à 5 øre, eller i ark med 25 éns mærker i, til 1.25 kr.

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[SV] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.